

فیلسوفی که سه سال خادمی کرد

۲۰ آبان ۱۳۹۴ ساعت ۱۸:۱۲

ملا هادی سبزواری (۱۲۸۹-۱۲۱۲ هجری قمری) دانشمند علوم اسلامی حکیم، فیلسوف معروف، شاعر ایرانی و عارف شیعی است که در شعر «اسرار» تخلص می‌کرد.

حاج ملا هادی سبزواری که بعد از ملاصدرا مشهورترین حکمای الهی سه چهار قرن اخیر است، در سال ۱۲۱۲ ق در شهر سبزواری و در خانه حاج میرزا مهدی - یکی از انسانهای وارسته و مومن سبزواری - کودکی پا به عرصه وجود گذاشت و هادی نام گرفت. او هشت سال داشت که به جمع محصلان علوم مقدماتی پیوست و در اوان نوجوانی ادبیات عرب (صرف و نحو) را فرا گرفت و دیری نگذشت که به جلسات درسهای بالاتر راه یافت. وی هر چند در ده سالگی پدرش را از دست داد توانست به کمک یکی از اقوام خویش راههای سخت آینده را هموار سازد. پسر عمه اش حاج ملا حسین سبزواری که خود اهل فضیلت و دانش بود در ادامه تحصیل وی را یاری کرد و با کمک او راهی حوزه علمیه مشهد شد و ده سال در کنار بارگاه امام رضا علیه السلام به تحصیل پرداخت.

اساتید

حاج ملا حسین سبزواری یکی از اساتید حکیم سبزواری است. حکیم درباره او پس از بر شمردن عظمتش می‌گوید: «مرا از سبزواری به مشهد مقدس حرکت داد و آن جناب انزوا و تقلیل غذا و عفاف و اجتناب از محرمات و مکروهات و مواظبت بر فرایض و نوافل را مراقب بود و داعی را هم در اینها چون در یک حجره بودیم سهم و مشارکت داشت و کینونت ما بدین سیاق طولی نکشید و سنواتی ریاضات و تسلیمیتی داشتیم و آن مرحوم استاد ما بود در علوم عربیه و فقهیه و اصولیه ولی با آنکه خود کلام حکمت دیده بود و شوق و استعداد هم در ما می‌دید نمی‌گفت مگر منطق و قلیلی از ریاضی پس عشره کامله را با آن مرحوم در جوار معصوم به سر بردم...»

بهت ناصر الدین شاه از زندگی حکیم ناصرالدین شاه قاجار در سفر به خراسان، در بدو ورود به هر شهر، مورد استقبال عموم طبقات

مردم قرار می گرفت. در شهر سبزوار نیز همه به استقبال او رفتند، مگر حکیم مآهادی سبزواری. شاه که از آن همه کرنش ها و تملق ها خسته شده بود، تصمیم گرفت خودش به دیدن حکیم بشتابد. وقتی شاه به خانه حکیم وارد شد، ظهر بود و هنگام صرف غذا. شاه رو به حکیم کرده و گفت: میل دارم امروز از همان غذای هر روز شما بخورم، دستور بفرمایید ناهارتان را بیاورند. حکیم بدون آن که از جا حرکت کند، صدا زد: غذای مرا بیاورید. چند قرص نان، یک ظرف دوغ و مقداری نمک را در ظرفی چوبین در برابر شاه و حکیم گذاشتند. حکیم رو به شاه کرد و گفت: بخور که نان حلال است زراعت آن دست رنج خودم است. شاه لقمه ای خورد و وقتی دید به چنین غذایی عادت ندارد، از حکیم اجازه خواست که مقداری از نان ها را از باب تبرک همراه خود ببرد. پس از چند لحظه، شاه با دنیایی از بهت و حیرت خانه حکیم را ترک کرد.

ساده زیستی حکیم وقتی ناصرالدین شاه قاجار در راه سفر به مشهد مقدس و در سبزوار به خانه حاج مآهادی سبزواری وارد می شود، مشاهده می کند که در اتاق او، جز یک قطعه نمد، که بر زمین گسترده شده و سفره غذا را روی آن انداخته اند، چیزی دیده نمی شود. بعد از قدری صحبت متوجه می شود که فرش دو اتقا دیگر آن خانه نیز از نمد است. ناصرالدین شاه با تعجب از حاجی می پرسد: چرا زندگی اش این قدر محقر است؟ و پاسخ می شنود: این سه قطعه نمد را هم که کف اتاق انداخته ام، باید در جهان بگذارم و بروم. این نمدها در دنیا می ماند و من رفتنی خواهم بود. ناصرالدین شاه می گوید: در این سن که شما هستید، نباید غذای شما این چنین باشد. مآهادی می گوید: کسانی هستند که مستحق می باشند و من به آن ها کمک می کنم. به همین جهت به خود من بیش از این نمی رسد.

خدمت مدرسه گفته اند که حکیم سبزواری، در راه بازگشت از سفر حج، در شهر کرمان اقامت گزید و به قصد تهذیب نفس، گم نامانه در مدرسه ای به شغل خدمت مشغول شد. او به مدت سه سال به طلابی که در آن مدرسه درس می خواندند، خدمت کرد. حکیم پس از آن که به سبزواری بازگشت و محفل درسی تشکیل داد، بسیاری از همان طلابی که در کرمان تحصیل می کردند، به سبزواری آمدند و با کمال شگفتی ملاحظه کردند که همان مشهدی هادی - که خادم مدرسه آن ها بود - چه حکیم نام آوری بوده است و آن ها در این چند سال از آن بی خبر بودند.

وفات حکیم حکیم سبزواری پس از هفتاد و چند سال طلوع بر عالم اندیشه در عصر روز بیست و هشتم ذی الحجه سال ۱۲۸۹ ق ، دار فانی را وداع گفت و جامعه مسلمانان و حوزه های علمی را در ماتم فرو برد. پیکر پاک و مطهر آن عالم فرزانه با شرکت اقشار مختلف مردم سبزواری و در حالی که دوستان و شاگردان آن بزرگوار از شدت حزن و اندوه اشک می ریختند تشییع شد و در بیرون دروازه سبزواری به نام دروازه نیشابور (۱۱۴۰) (معروف به فلکه زند) دفن گردید.

مرحوم میرزا یوسف فرزند میرزا حسن مستوفی الممالک وزیر اعظم ایران در سال ۱۳۰۰ ق آرامگاهی در آنجا احداث نمود. این

آرامگاه که در مساحت حدود ۱۱۰ و عرض ۵۰ قدم ساخته شد در اطراف صحن آن حجره های متعددی برای سکونت زوار ساخته بودند که اکنون هم با همان بقعه و صحن با کیفیت سابق موجود است .

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۳۲۰۳۴/خادمی-سال-سه-فیلسوفی/>